

בשמחת הנישואין של ר' יוסל - ה'ניטשאדע'. מתופף: רבי אהרן פקשר

אכן הזמין אותה לנגן ב'שמחת בית השואבה' הראשונה של 'ישיבת המתמידים'. אבל ר' יוסל לא היה מרוצה. אמנם הנגנים היו מקצועיים, אך הם לא הכירו את הניגונים המתאימים. כשביקשו מהם לנגן ניגונים יהודיים הם ניגנו שירים עממיים, כמו 'דוד מלך ישראל'.

שוב התקרב חול המועד סוכות, ורבי יוסף לא נח ולא שקט. "צריכים לשמח את הנוער, צריכים להחדיר בלבם שמחה, ואימתי הזמן לעשות זאת, אם לא בחול המועד סוכות?!" הוא שאל, והפעם החליט 'ללכת על בטוח' ולהזמין את אברמל שפילר, נגן הקלרינט ממירון.

לא קל היה להביא את אברמל.

הוא התגורר בצפת, הרחוקה מירושלים מרחק כמה שעות נסיעה לא קלה, אך מאחר שהיה ר' יוסל סבור כי אברמל הוא התשובה הנכונה ל'שמחת בית השואבה' שיזם, שוב לא עמדו בפניו שום מעצורים. עד מהרה עלה בדעתו לנצל את הטיול של 'ישיבת המתמידים' להבאת אברמל מצפת: בטיול שנערך באחד מימי חול המועד נסעו התלמידים לחיפה, ועל כן תיארם ר' יוסל עם אברמל שיגיע לחיפה ושם יצטרף למשאית התלמידים וייסע עמם לירושלים. כאשר הגיעה המשאית בחזרה לירושלים

ריקודים במירון עם אברמל שפילר

הייתה השעה מאוחרת, אך בכל זאת ניגן אברמל מעט לפני החניכים, בטרם התפזרו לבתיהם.

לאחר מכן שלח רבי יוסף את אברמל לאכסניה הנוחה שהזמין בעבורו במלון 'ארץ ישראל', ששכן ברחוב מאה שערים,

במקום שבו עומד כיום בית הכנסת של חסידי ברסלב. הוא אף צייד אותו במזון משובח - מנות אורז וקופסאות בשר, כדי לתת לו הרגשה טובה ולהבטיח כי ישתדל לתת את המיטב שבו בשעה שינגן.

למחרת, כאשר יצא אברמל מהמלון, המתינו לו בפתח כל ילדי ירושלים ועזרו לו לשאת את הכלים עד בית הכנסת 'פרושים', שבו נערכה 'שמחת בית השואבה' בהשתתפות כל אנשי העיר. אברמל ניגן בקלרינט השחור ובתוף קטן שהביא עמו, ומי שלא ראה את 'שמחת בית השואבה' ההיא לא ראה התרגשות מימיו. הריקודים פרצו במלוא עוזם, והשירה האדירה בקעה מן החלונות ומילאה את הרחובות בשמחה של מצווה.

אברמל שפילר לא ידע לקרוא תווים, אבל הייתה לו שמיעה מוזיקלית מפותחת מאוד, וכך הוא הצליח לנגן שירים חדשים, לאחר פעם או פעמיים ששרו אותם באוזניו.

כך ניגן אברמל שירים שבחורים מ'ישיבת המתמידים' לימדוהו, ואף שירים שהביא עמו מצפת. ימים רבים לאחר מכן עוד דיברו בני ירושלים בהתרגשות על המאורע המיוחד, ומכל עבר נשמעו האנשים מזמזמים את שיריו ואת ניגוניו 'גייט'ס אריין נחמאלאך'...

בשנה הבאה הגה ר' יוסף רעיון חדש - 'מערכת הגברה': אברמל ינגן בקלרינט מול מיקרופון, וכך תישמע נגינתו היטב... עד כמה שהדבר פשוט בעינינו, הוא לא היה פשוט כלל בימים ההם. רמקול היה מכשיר יקר ונדיר, וכדי להשיגו היה ר' יוסל צריך

רבי יוסף אברמל שפילר

רבי יוסף אברמל שפילר

רבי יוסף אברמל שפילר

שמחת בית השואבה ב'ישיבת המתמידים'

לפנות לר' אברהם טרגר, מראשי תנועת פאג'ן, ולבקש לשאול את הרמקול של התנועה.

כך היה קלרינט והיה רמקול, והעיר ירושלים צהלה ושמחה. מובן שהיו גם מתנגדים לדבר. היו מיהודי ירושלים שפקפקו אם חידוש זה אינו פריצת גדר, אך רבני ירושלים שהשתתפו ב'שמחת בית השואבה' של ר' יוסל, אישרו בעצם הימצאם את חגיגת המצווה הזאת.

כמה שנים רצופות ניגן אברמל שפילר ב'שמחת בית השואבה' של 'ישיבת המתמידים'. אט אט נפוץ המנהג והתפשט בבתי כנסת נוספים. גם נגנים מאנ"ש החלו להתפרסם בירושלים, ו'שמחת בית השואבה' ברוב עם ובליווי תזמורת הייתה לנחלת הכלל.

גם לאחר ש'שמחת בית השואבה' קיבלה מתכונת קבועה, לא נח ר' יוסף ולא קפא על השמרים. הוא ידע שאת הנוער אסור להכניס לשגרה, אלא יש צורך לחדש בכל פעם ולו משהו קטן, ומוחו היצירתי שפע רעיונות...

פעם אחת הביא חביות בירה קטנות שבחלקן התחתון יש ברז למזיגת המשקה. החידוש והיזמה שבו את לבם של הבחורים והפיחו בהם שמחה ומרץ.

עם השנים, לאחר שנפוץ בכל ירושלים דבר 'שמחת בית השואבה' של 'שיבת המתמידים', ורבים הגיעו להשתתף בה או לפחות לצפות בה, נחגגה 'שמחת בית השואבה' פעמיים: ביום האחד הייתה חגיגה גדולה, שאליה הוזמנו כל תושבי העיר, וביום האחר הייתה חגיגה פנימית, לתלמידי הישיבה בלבד. והיה בזו מה שלא היה בזו.

הכול כדאי!

'שמחת בית השואבה' ב'שיבת המתמידים'. המונים בבגדי חג נוהרים לבתי אונגריין. ירושלים כולה מצטופפת בבית המדרש וסביב לו. על החלונות תלויים צעירים שאינם מוכנים להחמיץ אף רגע אחד מן האירוע המרכזי של החג, שממנו שואבים שמחה ורוממות רוח לכל השנה כולה.

התזמורת מהדהדת במגבירי הקול, והציבור כולו רוקד במעגלים צפופים. השמחה אופפת את המקום כולו, והקהל אחוז בלהט ובהתלהבות של מצווה.

רבי יוסף, שכל המתרחש במקום נזקף לזכותו, עומד מן הצד ופניו זוהרות. הוא אינו מחזיק טיבולתא לנפשיה. אין לו פנאי ליהנות ממעשיו. הוא רעב להמשך עשייה, להועיל עוד ועוד ליהודים וליהדות.

והנה הוא מבחין בבחור ניצול שואה המתגורר בגפו באחת משכונות ירושלים. בחור זה שתה את כוס התרעלה בימי המלחמה, ואף לאחריה לא שבע נחת. נדודים ובדידות הם מנת חלקו, קשיי פרנסה מלווים אותו, והוא טרם מצא מנוח לכף רגלו. כל ישותו אומרת צער ויגון, מבטו כבוי והוא מצפה לישועה.

אך עתה - פנים חדשות היו לו. הבחור שמח ורוקד, ובלהט ריקוד המצווה הוא שכח את צרותיו ופניו קורנות מאושר שכמוהו לא נראה עליהן מעולם.

רואה רבי יוסף את המחזה, ולבו פועם ברגש. בעיניים נוצצות מהתרגשות ומגיל הוא מפטיר באוזן רעהו הניצב לידו: "בעבור זה לבד - הכול היה כדאי..."

הקפות שניות

משראה ר' יוסף מה רבה תרומתם של הריקודים והשמחה לתלמידי 'שיבת המתמידים', חיפש הזדמנות נוספת לחגיגה, ועד מהרה הנהיג 'הקפות שניות'. בשנה הראשונה עלתה היזמה ברגע האחרון. רבי יוסף הציע, והתלמידים נענו בהתלהבות.

'הקפות שניות' ב'שיבת המתמידים' בשנת תשל"ז

הם מיהרו לאלתר תזמורת מכלים ביתיים. פח של ביסקוויטים היה לתוף, שילוב יצירתי של כמה כלי מטבח הפיק כלי פריטה ואלו ליוו את השירה והריקודים בהקפות השניות של השנה ההיא. משראה רבי יוסף כי טוב, ארגן בשנה שאחריה תזמורת ראווה לשמה, כולל הגברה, שליוותה את השירה והריקודים עד אור הבוקר.

כמו דברים רבים אחרים, אף מנהג זה היה לנחלת הכלל. אמנם מנהג ההקפות השניות הוא מנהג קדום שנשמר בבתי כנסת רבים, אלא שעד אז הוא נעשה בקצרה, כדי לצאת ידי חובה, ואילו מאז שהנהיגו ר' יוסף ב'שיבת המתמידים', הוא קיבל מקום של כבוד והתפשט בכל החוגים.

מעגל השנה

פעם אחת הסביר ר' יוסף לאחד ממקורביו כי הייתה לו מגמה להעניק לבחורים חוויה רוחנית מיוחדת בכל אחד מהחגים.

בחג הסוכות זו הייתה 'שמחת בית השואבה' המרכזית, שהייתה לשם דבר בכל תפוצות ישראל. בחנוכה הייתה המסיבה הגדולה, ובליל פורים - הריקודים והשירה בצוותא. מנהג נוסף, שכבר היה נהוג במקומות יחידים, נעשה למנהג של קבע